

DLAF LUPTA
ANTIFRAUDA
FIGHT
AGAINST FRAUD

DEPARTAMENTUL PENTRU
LUPTA ANTIFRAUDĂ – DLAF

FRAUDA și NEREGULA în obținerea și utilizarea fondurilor europene nerambursabile

Autor: Lucian LICĂ, consilier - Departamentul pentru lupta antifraudă - DLAF

20.02.2025

NEREGULA

(art. 2 alin. 1 lit. a din O.U.G. nr. 66/2011)

orice abatere de la legalitate, regularitate și conformitate în raport cu dispozițiile naționale și/sau europene, precum și cu prevederile contractelor ori a altor angajamente legal încheiate în baza acestor dispoziții,

ce rezultă dintr-o acțiune sau inacțiune a beneficiarului ori a autorității cu competențe în gestionarea fondurilor europene,

care a prejudiciat sau care poate prejudicia bugetul Uniunii Europene/bugetele donatorilor publici internaționali și/sau fondurile publice naționale aferente acestora printr-o sumă plătită necuvenit

Legalitate – caracteristica unei operațiuni de a respecta toate prevederile legale care îi sunt aplicabile, în vigoare la data efectuării acesteia.

(art. 2 alin. 1 lit. o din Ordonanța nr. 119/1999 privind controlul intern/managerial și controlul financiar preventiv)

Regularitate - caracteristica unei operațiuni de a respecta sub toate aspectele ansamblul principiilor și regulilor procedurale și metodologice care sunt aplicabile categoriei de operațiuni din care face parte.

(art. 2 alin. 1 lit. v din Ordonanța nr. 119/1999 privind controlul intern/managerial și controlul financiar preventiv)

Conformitate - caracteristica unei operațiuni, a unor acte sau fapte administrative produse în cadrul unei entități publice de a corespunde politicii asumate în mod expres în domeniul respectiv de către entitatea în cauză sau de către o autoritate superioară acesteia, potrivit legii.

(art. 2 alin. 1 lit. b din Ordonanța nr. 119/1999 privind controlul intern/managerial și controlul financiar preventiv)

Exemple de nereguli

1. CREAREA DE CONDIȚII ARTIFICIALE PENTRU OBȚINEREA FINANȚĂRII

(pentru încheierea cât mai multor contracte de finanțare, prin care se acordau maxim 200.000 euro/beneficiar, persoana interesată a determinat o serie de apropiați să înființeze societăți comerciale cărora le-a asigurat cofinanțarea, managementul, sediile sociale și locul de prestare a serviciilor, în fapt beneficiarul real al finanțărilor fiind o singură entitate. Acest lucru, în condițiile în care obiectivul acordării finanțării era realizarea unei dezvoltări pe orizontală prin înființarea de ferme noi și nu dezvoltarea, pe verticală, unora deja existente).

(art. 60 din Regulamentul nr. 1306/2013)

2. NERESPECTAREA MANUALELOR DE IDENTITATE VIZUALĂ

(neexpunerea afișelor cu informații despre proiect, nepublicarea anunțurilor la începutul și finalul proiectului etc.)

3. LIPSA DOCUMENTELOR DOVEDITOARE ALE FOLOSINȚEI TERENURILOR DECLARATE (în cazul acordării subvențiilor pe suprafață)

(lipsa actelor de proprietate, în condițiile în care terenurile erau folosite de către solicitant cu acordul proprietarilor/deținătorilor de drept, situații întâlnite ca urmare a nedezbaterii succesiunilor, pe fondul lipsei resurselor financiare)

4. ÎNCĂLCAREA PREVEDERILOR LEGALE PRIVITOARE LA ACHIZIȚII

(ofertantul câștigător cu care autoritatea contractantă a încheiat contractul de achiziție publică, în mai puțin de 12 luni de la încheierea contractului, l-a angajat pe expertul cooptat să evalueze ofertele, pentru a presta servicii vizate de contractul în cauză)

(art. 61 din Legea 98/2016 privind achizițiile publice, prevede sancțiunea rezilierii sau rezoluțiunii de drept a contractului)

SISTEME ȘI INDICATORI DE FRAUDĂ

Anexa nr. 1 la Norma metodologică de aplicare a prevederilor OUG nr. 66/2011 - "Notă informativă privind indicatorii de fraudă pentru FEDR, FSE și FC" (COCOF 09/0003/00-RO).

INDICATORI DE FRAUDĂ – semnale de avertizare privind existența unor anomalii sau situații neobișnuite („red flags”);

INDICII DE FRAUDĂ – fapte, împrejurări și înregistrări concrete care fundamentează o suspiciune de fraudă.

INDICATORI DE FRAUDĂ

INDICII DE FRAUDĂ

SUSPICIUNI DE FRAUDĂ

1. lipsa fișelor de pontaj – lipsă angajați, inexistență contracte de colaborare etc. – suspiciune de solicitare la plată a unor salarii pentru persoane/prestații inexistente;
2. echipamente asemănătoare până la identitate în două proiecte diferite – facturi/certificate de conformitate cu ștersături, procese – verbale de recepție din aceeași dată – suspiciune de documente false și decontare a aceluiași echipament în două proiecte distincte;
3. lipsa elementelor de identificare ale unor echipamente (marca producătorului, seria) – documentație de achiziție trucată, facturi false, documente de recepție false – suspiciune de achiziționare a unui echipament second - hand;
4. lipsa certificatului de atestare fiscală – stabilirea existenței datoriilor față de bugetul general consolidat, declarație falsă - suspiciune de fraudare a procedurii de achiziție;
5. lipsa declarației privind conflictul de interese – stabilirea existenței unei situații dintre cele prevăzute la art. 60 din Legea 98/2016 sau art. 14 din OUG nr. 66/2011, declarație falsă – suspiciune de conflict de interese și fraudare a procedurii de achiziție.

FRAUDA:

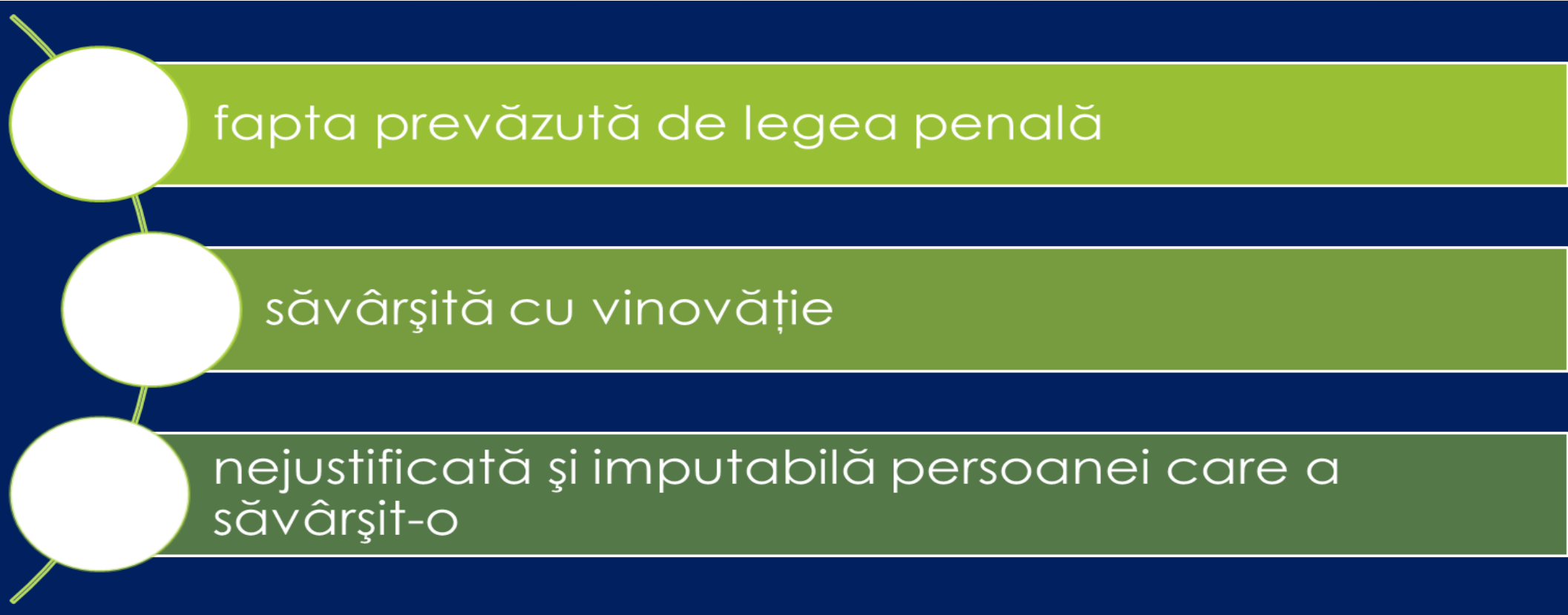
(art. 2 alin. 1 lit. b din OUG nr. 66/2011)

infracțiunea săvârșită în legătură cu obținerea ori utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, incriminată de Codul penal ori de alte legi speciale.

INFRAȚIUNEA

(art.15 Cod penal)

este fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o.

fapta prevăzută de legea penală

săvârșită cu vinovăție

nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o

SĂ FIE PREVĂZUTĂ DE LEGEA PENALĂ

- legea penală prevede faptele care constituie infracțiuni (art. 1 alin. 1 din Codul penal)
- prin lege penală se înțelege orice dispoziție cu caracter penal cuprinsă în legi organice, ordonanțe de urgență sau alte acte normative care la data adoptării lor aveau putere de lege (art. 173 Cod penal)

În concluzie: Fapta trebuie să se regăsească în Codul penal sau în prevederile cu caracter penal cuprinse legi organice, ordonanțe de urgență sau alte acte normative cu putere de lege.

SĂ FIE SĂVÂRȘITĂ CU VINOVĂȚIE

Vinovăția - atitudinea psihică a celui care comite o faptă ilicită față de fapta sa și de consecințele acesteia.

Fapta constituie infracțiune numai dacă a fost săvârșită cu forma de vinovăție cerută de legea penală.
(art. 16 Cod penal)

Vinovăție există când fapta este comisă cu **intenție**, din culpă sau cu intenție depășită.

Fapta este săvârșită cu intenție când făptuitorul:

- **prevede** rezultatul faptei sale, **urmărind producerea lui** prin săvârșirea acelei fapte (**intenție directă**)
(*ex. beneficiarul falsifică un înscris și îl depune la autoritatea contractantă în scopul obținerii pe nedrept a fondurilor UE*);
- **prevede** rezultatul faptei sale și, deși **nu-l urmărește**, **acceptă** posibilitatea producerii lui (**intenție indirectă**). (*ex. beneficiarul primește de la constructor un document despre care are cunoștință că este fals (lucrări neexecutate) și, deși el nu este interesat de obținerea sumelor aferente, îl depune la autoritatea contractantă și obține sumele în cauză, pe care le achită constructorului.*

NEREGULĂ – FRAUDĂ

NU ORICE NEREGULĂ INTENȚIONATĂ REPREZINTĂ O FRAUDĂ

Exemplu:

- 1. Beneficiarul solicită la rambursare cheltuieli realizate, care nu sunt considerate eligibile prin proiect, dar pentru care pune la dispoziția AM documentele necesare pentru a constata acest aspect (neeligibilitatea).*

Astfel, într-un proiect în care era eligibilă doar achiziția de calculatoare, beneficiarul depune la rambursare o factură în care se menționa „echipamente conform contract”, dar care avea o anexă din care rezulta că pe lângă calculatoare au fost achiziționate și imprimante, care nu erau incluse în cererea de finanțare. Avem de-a face cu o neregulă, prin solicitarea la plată a unor cheltuieli neeligibile, însă nu ne aflăm în prezența unei fraude, deoarece beneficiarul a prezentat AM anexa facturii, astfel încât finanțatorul să poată verifica eligibilitatea cheltuielilor cerute la rambursare.

2. În cadrul unui proiect ce presupune amenajarea unei construcții, beneficiarul ar trebui să monteze uși din lemn, însă constructorul montează uși din termopan, cu valoare de piață mai mare, dar pe care le facturează la valoarea ușilor de lemn cuprinse în ofertă. Se constată existența unei nereguli ca urmare a punerii în operă a altui reper decât cel ofertat, însă nu sunt întrunite condițiile existenței unei fraude.

Situația este similară și în cazul în care un beneficiar prezintă situații de lucrări emise de un constructor în baza unui contract de lucrări, constructor despre care se dovedește că a subcontractat o parte din lucrările facturate, fără aprobarea și/sau informarea inginerului /beneficiarului. Întrucât lucrările au fost realizate la valoarea și calitatea din contract, ne aflăm în prezența unei nereguli, nefiind vorba despre documente false sau intenție de fraudare.

Dacă documentul depus nu conduce în mod nemijlocit la obținerea pe nedrept de fonduri UE, iar intenția făptuitorului nu este cea de a induce în eroare finanțatorul în vederea acordării respectivelor fonduri, nu vom avea fraudă conform Legii nr. 78/2000.

NEREGULĂ RELEVANȚĂ PENALĂ (fraudă)

O NEREGULĂ CAPĂTĂ RELEVANȚĂ PENALĂ (DEVINE FRAUDĂ) NUMAI DACĂ:

- încălcarea dispozițiilor legale incidente implică folosirea unui document/declarație fals/inexact/incomplet, iar aceasta are drept consecință obținerea/reținerea de fonduri europene prin inducerea în eroare a finanțatorului;
- documentul omis a fi prezentat era obligatoriu potrivit prevederilor legale/contractuale, iar nedepunerea acestuia a avut drept consecință obținerea/reținerea pe nedrept de fonduri UE, ca urmare inducerii în eroare a finanțatorului, care a fost pus în imposibilitatea cunoașterii acelei realități incompatibile cu acordarea finanțării.

Exemplu:

Pentru accesarea unei scheme de finanțare destinată persoanelor tinere care dețin în proprietate teren și au lucrat într-o fermă timp de un an, solicitantul a depus un titlu de proprietate și o adeverință ce atesta lucrul în cadrul unei ferme, documente care s-au dovedit a fi false.

Ne aflăm atât în prezența unei nereguli, ca urmare a neîndeplinirii de către solicitant a condițiilor de acordare a finanțării, cât și a unei fraude, ca urmare a folosirii unor documente false pentru a dovedi îndeplinirea condițiilor de eligibilitate.

Practic, neregula și fraudă coexistă independent în materialitatea lor, putând fi constatate și soluționate separat.

Finanțatorul va constata neregula, va stabili și recupera creanța (art. 23 din OUG nr. 66/2011), va sesiza EPPO, dacă prejudiciul este mai mare sau egal cu 10.000 euro (art. 8 alin. 1 OUG nr. 66/2011, coroborat cu art. 25 alin. 2 din Regulamentul UE 2017/1939), sau DLAF și organele de urmărire penală, dacă prejudiciul este inferior valorii de 10.000 euro (art. 8 alin. 1 ind. 1 din OUG nr. 66/2011).

EXISTENȚA FRAUDEI NU ÎNLĂTURĂ EXISTENȚA ȘI CONSTATAREA NEREGULII (*cele două coexistă*)

Exemplu:

Beneficiarul unei finanțări, ce presupunea reabilitatea unei clădiri, a depus în cadrul cererii finale de plată o factură însoțită de o situație de lucrări, potrivit căreia a fost reparat un acoperiș de 300 mp, a fost construit un gard de 400 m liniari și s-au plantat 50 de arbuști. Verificările în teren efectuate de finanțator după decontarea cheltuielilor, au relevat că suprafața acoperișului era de 150 mp, gardul avea 100 m liniari și se plantaseră 20 de arbuști.

Ne aflăm în prezența unei nereguli ce prezintă indicii de fraudă, prin depunerea de documente false ce au avut ca rezultat obținerea pe nedrept a contravalorii lucrărilor neefectuate. (art. 18 ind. 1 alin. 1 din Legea nr. 78/2000).

Finanțatorul va constata neregula, va stabili și recupera creanța (art. 23 din OUG nr. 66/2011), va sesiza EPPO, dacă prejudiciul este mai mare sau egal cu 10.000 euro (art. 8 alin. 1 OUG nr. 66/2011, coroborat cu art. 25 alin. 2 din Regulamentul UE 2017/1939), sau DLAJ și organele de urmărire penală, dacă prejudiciul este inferior valorii de 10.000 euro (art. 8 alin. 1 ind. 1 din OUG nr. 66/2011).

EXISTENȚA CREAȚEI BUGETARE (NEREGULII) DEPINDE DE EXISTENȚA FRAUDEI

Exemplu:

Finanțatorul suspectează achiziționarea și solicitarea la plată a unui echipament second – hand, prezentat în documente drept nou (la vizita în teren s-au observat urme de uzură, rugină, lipsa seriei), însă nu poate stabili fără dubiu acest aspect, fiind necesare verificări mai ample, în achiziție fiind implicate societăți din afara României. În acest caz, întrucât neregula nu poate coexista independent de fraudă, deoarece încălcarea regulilor privitoare la tipul echipamentelor decontate nu poate fi constatată decât dacă, în urma cercetărilor întreprinse de organele de urmărire penală, se va confirma suspiciunea privitoare la echipament, finanțatorul va trebui să aștepte finalizarea urmăririi penale sau rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești, după caz.

Finanțatorul va sesiza cu indicii de fraudă EPPO (art. 8 alin. 1 din OUG nr. 66/2011) sau organele de urmărire penală și DALF (art. 8 alin. 1 ind. 1 din OUG nr. 66/2011), va suspenda emiterea titlului de creanță până la finalizarea urmăririi penale/rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești, după caz, (art. 45 alin. 4 din OUG nr. 66/201) și va suspenda plata sumei solicitate la decontare de către beneficiar, aferente echipamentului în cauză (art. 8 alin. 2 lit . a din OUG nr. 66/2011).

APLICABILITATEA ART. 8 din OUG nr. 66/2011

Din coroborarea dispozițiilor art. 8, art. 23 și art. 45 alin. 4 toate din OUG nr. 66/2011, pot rezulta următoarele situații alternative:

A - ca urmare a activității de control, AM constată indicii de fraudă - sesizează EPPO/org. urm. penală – art. 8 alin.1 sau art. 8 alin. 1¹ din OUG nr. 66/2011, după caz;

B - ca urmare a activității de control, AM are nevoie de ajutorul DLAF pentru verificări suplimentare în vederea constatării indicilor de fraudă – trimite la DLAF - art. 8 alin. 1² din OUG nr. 66/2011;

C - ca urmare a activității de control, AM constată nereguli și fraude (abateri care coexistă independent în elementul material) – AM întocmește proces-verbal de creanță pentru neregulă, iar pentru indiciile de fraudă - sesizează DLAF/org. urm. penala/EPPO, art. 8 alin.1 sau art. 8 alin. 1¹ din OUG nr. 66/2011, coroborat cu art. 23 din OUG nr. 66/2011;

D - ca urmare a activității de control, AM identifică nereguli care au în conținutul lor și posibile fraude, iar neregulile, în elementul lor material, nu pot coexista independent de fraude - AM suspendă emiterea procesului - verbal de creanță și sesizează DLAF/org. urm. penală/EPPO art. 8 alin.1/ art. 8 alin. 1¹ sau art. 8 alin. 1² din OUG nr. 66/2011, coroborat cu art. 45 alin. 4 din OUG nr. 66/2011.

CONFLICTUL DE INTERESE OUG NR. 66/2011 DIN PERSPECTIVA FRAUDEI

Exemple:

1. În cazurile de natura conflictului de interese (art. 14 alin. 1 din OUG nr. 66/2011), ca urmare a dispozițiilor art. 14 alin. 3 din OUG nr. 66/2011, care instituie o sancțiune doar în situația existenței unui prejudiciu posibil sau deja provocat: *„Încălcarea prevederilor alin. (1) se sancționează cu **deduceri/excluderi** din cheltuielile solicitate la plată/rambursare, în funcție de **prejudiciul posibil de provocat ori deja provocat** fondurilor europene și/sau fondurilor publice naționale aferente acestora”, identificarea unei declarații false* cu privire la o astfel de situație (depusă conf. art. 15 din OUG nr. 66/2011), ar determina **existența infracțiunii prev. de art. 18 ind. 1 alin. 1 din Legea nr. 78/2000**, doar în condițiile în care s-ar constata că **oferantul câștigător și-a adjudecat contractul, fiind favorizat de persoana cu privire la care se afla în situație de conflict de interese**.

Vor exista atât neregula (conflictul de interese), cât și fraudă (favorizarea câștigătorului a fost posibilă prin depunerea declarației false).

În lipsa favorizării câștigătorului ne vom afla doar în prezența unei infracțiuni de fals în declarații (art. 326 Cod penal).

În prima situație, AM va constata neregula, va stabili și recupera creanța (art. 23 din OUG nr. 66/2011), va sesiza EPPO, dacă prejudiciul este mai mare sau egal cu 10.000 euro (art. 8 alin. 1 OUG nr. 66/2011, coroborat cu art. 25 alin. 2 din Regulamentul UE 2017/1939), sau DLAF și organele de urmărire penală, dacă prejudiciul este inferior valorii de 10.000 euro (art. 8 alin. 1 ind. 1 din OUG nr. 66/2011).

În cea de-a doua situație, AM va constata și sancționa neregula și va sesiza organele de urmărire penală naționale cu privire la falsul în declarații.

CONFLICTUL DE INTERESE OUG NR. 66/2011 DIN PERSPECTIVA FRAUDEI

2. În cazurile de natura conflictului de interese (art. 12 alin.1 și art. 13 alin. 1 din OUG nr. 66/2011), care instituie interdicții și sancțiuni (excluderea solicitantului), în situația existenței unei declarații care a fost dată de o persoană aflată în stare de conflict de interese, care participă în procesul de evaluare/selecție/aprobare a cererilor de finanțare, fapta ar pune la constitui infracțiunea de **fals în declarații prev. de 326 Cod penal și abuz în serviciu art. 297 alin. 1 Cod penal** (dacă cererea de finanțare a solicitantului față de care subzistă starea de conflict de interese a fost evaluată/selectată/aprobată favorabil), întrucât solicitantul ar fi trebuit exclus din procedură.

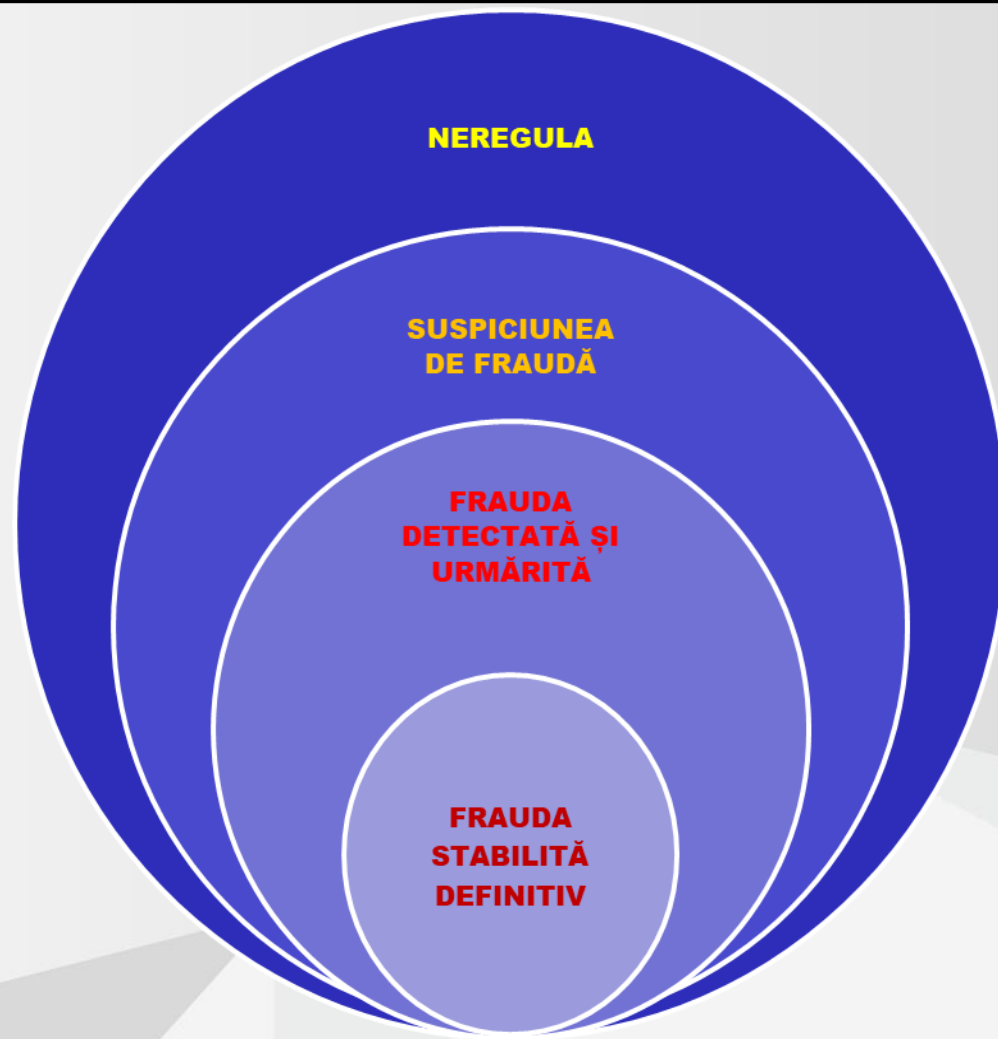
În situația existenței unei astfel de declarații, care a fost dată de o persoană care participă în calitate de solicitant, fapta ar constitui infracțiunea prev. de **art. 18 ind. 1 alin. 1 din Legea nr. 78/2000**, întrucât în baza acelei declarații a fost posibilă participarea și validarea solicitantului în procedura de selecție/evaluare/aprobare, deși, în fapt, acesta trebuia exclus.

FOLOSIREA FUNCȚIEI PENTRU FAVORIZAREA UNOR PERSOANE

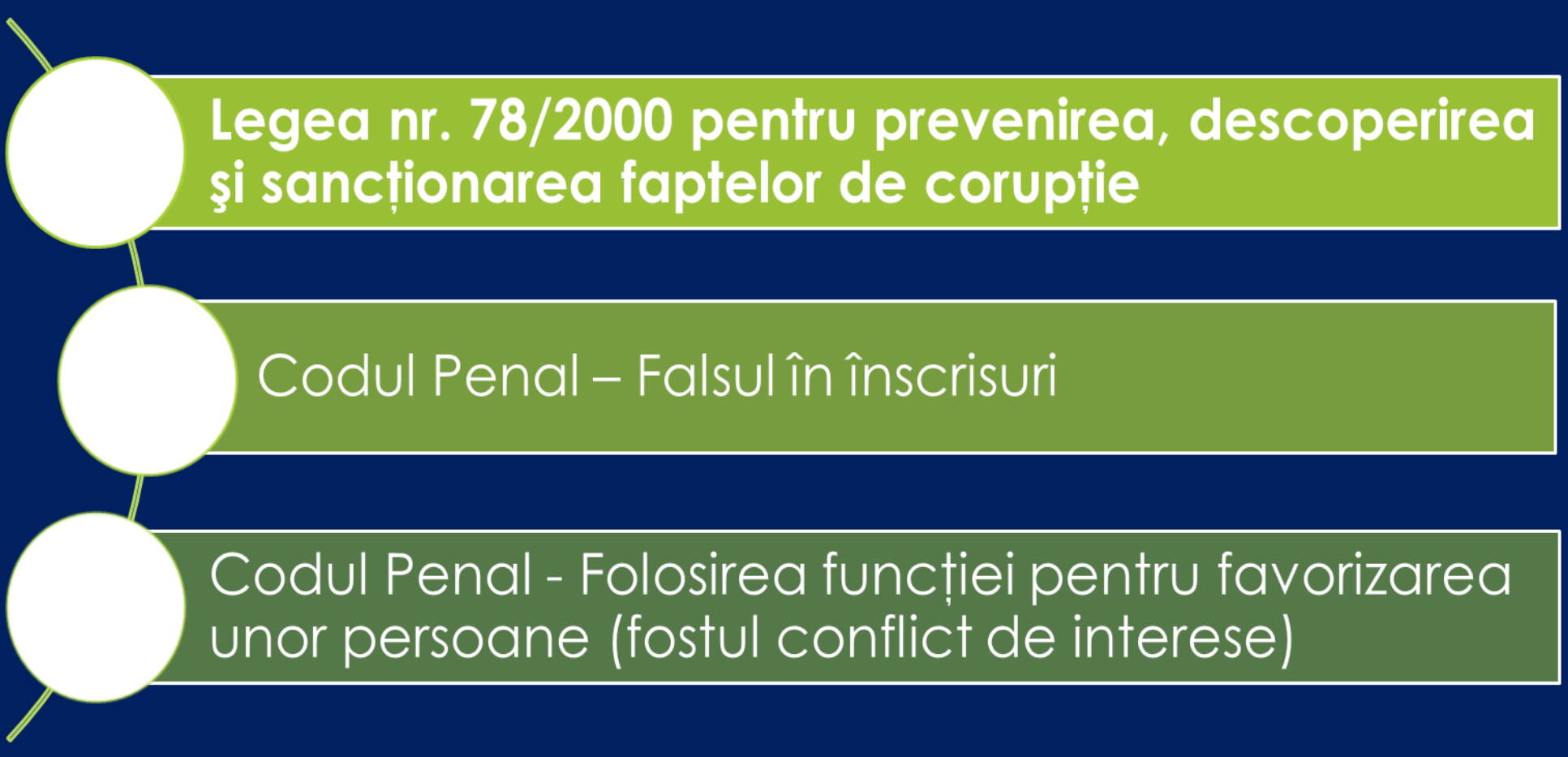
(art. 301 Cod penal)

B, director în cadrul unei instituții publice care acorda finanțări nerambursabile din fonduri europene, a aprobat concluziile verificărilor tehnice și financiare aferente a două cereri de rambursare depuse de societatea comercială **R**, beneficiară a unui proiect finanțat din fonduri UE. Întrucât serviciile de management din cadrul proiectului au fost presate de către societatea **Z**, deținută și administrată de mama directorului **B**, iar aprobarea concluziilor verificărilor tehnice și financiare constituiau o etapă obligatorie pentru decontarea sumelor cerute la rambursare, s-a apreciat că fapta întrunește cerințele infracțiunii prev. de **art. 301 Cod penal - folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane**, potrivit căreia *„Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act prin care s-a obținut un folos patrimonial pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv se pedepsește cu închisoarea(...)”*.

RAPORTUL DINTRE NEREGULĂ - SUSPICIUNE DE FRAUDĂ - FRAUDĂ

Fapta prevăzută de legea penală

Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție

Codul Penal – Falsul în înscrisuri

Codul Penal - Folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane (fostul conflict de interese)

Art. 18¹ (obținerea/reținerea ilegală de fonduri)

1. **Folosirea** sau **prezentarea** de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept sau reținerea pe nedrept de fonduri ori active UE.

2. **Omisiunea** de a furniza, cu știință, datele cerute potrivit legii pentru obținerea sau reținerea de fonduri ori active din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept a acestor fonduri.

Fals: documentul/declarația al cărui conținut real a fost modificat, prin alterare (ștergere/modificare) sau contrafacere (imitarea unui înscris autentic, o unei semnături) sau în al cărui conținut au fost menționate, cu prilejul întocmirii acestuia, date neconforme cu realitatea.

(ex. modificarea valorilor din facturi/situații de lucrări, elaborarea de diplome/atestare pentru cursuri neabsolvite, întocmirea de procese-verbale de recepție în care se menționează date nereale etc.)

Inexact: documentul/declarația autentic/ă (nu îndeplinește condițiile pentru a fi considerat fals), care datorită contextului/împrejurărilor în care a fost folosit, datelor pe care le conține li se dă o altă interpretare intenționat greșită, alta decât cea în dovedirea căreia a fost emis.

(ex. factura de cazare emisă de o unitate hotelieră ca urmare a unui sejur petrecut de o familie și care este depusă la decontare pentru a face dovada cazării unui grup de cursanți într-un proiect POCU; oferte asumate de emitent, dar întocmite de beneficiar, cu valori nejustificate; extrase de cont privind asigurarea contribuției proprii – caracter formal)

Incomplet: înscrisul care nu conține toate datele necesare interpretării corecte a realității la care se referă și care, din această cauză, produce efecte juridice contrare celor pe care le-ar fi generat dacă ar fi fost cunoscute datele/informațiile lipsă.

(ex. contracte în care nu se completează calitatea la care trebuie realizate lucrările)

Obținerea/reținerea ilicită de fonduri UE (modalități de comitere)

(Art. 18¹ alin. 1)

În vederea acordării finanțării

Depunerea de către **solicitant** la autoritățile cu rol în gestionarea fondurilor europene, pentru a demonstra îndeplinirea condițiilor de eligibilitate cerute explicit în legi, ghiduri ale solicitantului etc., a unor documente false/inexacte/incomplete (planuri de afaceri, certificate de absolvire a unor cursuri, adeverințe care atestă experiența într-un anumit domeniu, declarații pe proprie răspundere privind încadrarea în categoria IMM-urilor etc.), în baza cărora solicitantul este evaluat, se semnează contractul de finanțare și **se acordă pe nedrept** finanțarea.

Impactul financiar vizează întreaga sumă acordată drept finanțare;

Pe parcursul implementării proiectului, pentru obținerea/reținerea de fonduri UE

Beneficiarul finanțării depune la autoritățile cu rol în gestionarea fondurilor europene, în cadrul cererilor de plată/rambursare, documente false/inexacte/incomplete privind achizițiile derulate (oferte, documente de evaluare), bunurile/serviciile achiziționate (facturi, declarații de conformitate, procese - verbale de recepție, pontaje), lucrările prestate (situații de lucrări, certificate de calitate, facturi) în baza cărora **obține pe nedrept** contravaloarea acestora.

Beneficiarul finanțării depune la autoritățile cu rol în gestionarea fondurilor europene documente false/inexacte/incomplete, pentru a justifica modul în care a cheltuit sumele acordate cu titlu de avans, iar în baza acestora se realizează **reținerea pe nedrept** de fonduri UE de către beneficiar, deoarece, în lipsa acelor documente justificative, avansul ar fi trebuit restituit.

În situația în care documentele false/inexacte/incomplete au un dublu rol (atât pentru justificarea avansului, cât și ca o condiție pentru acordarea următoarei tranșe de bani) acestea vor determina pe lângă **reținerea pe nedrept** a fondurilor (cazul avansului) și **obținerea pe nedrept** de fonduri UE (cazul următoarei tranșe). Impactul financiar se stabilește în funcție de partea din proiect afectată, după caz.

Exemple:

A. Beneficiarul unei finanțări, ce a presupus construirea unei hale și dotarea acesteia cu echipamente, a depus la cererile de rambursare documente justificative pentru echipamente (facturi, declarații de conformitate, extrase de cont) și pentru lucrări (facturi, situații de lucrări, extrase de cont), emise de către o societate din Bulgaria cu care încheiase un contract de lucrări și dotare, cu privire la care s-a stabilit că erau false.

Echipamentele (pompă submersibilă, filtru de nisip etc.) fuseseră achiziționate direct de către beneficiar la prețuri mai mici decât cele facturate de societatea din Bulgaria.

Structura halei a fost achiziționată direct de către beneficiar, iar construirea ei s-a realizat de către o societate din România, în timp ce documentele depuse la rambursare atestau achiziționarea și montarea halei de către societatea din Bulgaria.

Majoritatea extraselor de cont depuse spre decontare erau false, întrucât nu aveau corespondent în tranzacțiile din conturi.

Beneficiarul a realizat activitățile, acestea fiind facturate fictiv, la valori supraevaluate, de către societatea din Bulgaria.

B. În cadrul unei proceduri de achiziție a unui contract de lucrări, organizată de către un beneficiar persoană juridică de drept public, reprezentantul ofertantului câștigător (societatea A) **a depus o declarație** potrivit căreia nu se afla în vreuna dintre situațiile de natura conflictului de interese, prevăzute de art. 60 din Legea nr. 98/2016.

Pe parcursul derulării contractului, cu ocazia verificării achiziției de către autoritatea cu rol în gestionarea fondurilor europene, s-a constatat că soția reprezentantului ofertantului câștigător, care deținea și calitatea de asociat cu 70% din capitalul social al societății A, era membră în consiliul director al autorității contractante (aveau nume diferite), **cu atribuții pe linia avizării documentației de atribuire** pentru achiziția respectivă.

Pe cale de consecință, declarația este falsă, și a avut ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri UE, deoarece, dacă situația ar fi fost cunoscută, ar fi determinat excluderea ofertantului din procedura de achiziție (art.62 alin. 3 din Legea nr. 98/2016)

Obținerea/reținerea ilicită de fonduri UE (modalități de comitere)

(Art. 18¹ alin. 2) - omisiunea

Solicitantul/beneficiarul, în mod intenționat, nu depune (nu completează) la autoritatea cu rol gestionarea fondurilor UE un document/declarație, obligatoriu, necesar și prevăzut în ghidul solicitantului, în contractul de finanțare sau în lege, a fi depus pentru a demonstra îndeplinirea unor condiții pentru acordarea finanțării sau decontarea unor cheltuieli. Omisiunea depunerii se realizează deoarece solicitantul/beneficiarul nu îndeplinește respectiva exigență, iar cunoașterea acestui lucru ar fi atras după sine neacordarea finanțării sau a sumelor solicitate, după caz.

Exemplu: În cadrul unei proceduri de atribuire a unui contract de lucrări, ofertantul câștigător nu a depus certificatul fiscal aferent unuia dintre punctele de lucru (aspect solicitat prin documentația de atribuire), iar, ulterior semnării contractului de lucrări, pe parcursul derulării acestuia, s-a constatat că ofertantul câștigător înregistra, la data depunerii ofertei, pentru punctul de lucru respectiv, datorii la buletul local în cuantum mai mare de 10.000 lei, situație în care, dacă ar fi fost cunoscută, ofertantul trebuia exclus din procedura de achiziție (art. 165 din Legea nr. 98/2016). Întrucât documentele achiziției au fost depuse și au stat la baza rambursării cheltuielilor cu lucrările, executantul a săvârșit infracțiunea art. 18¹ alin. 2 din Legea nr. 78/2000, suma obținută pe nedrept fiind valoarea întregului contract.

Art. 18² DETURNAREA DE FONDURI

1. Schimbarea, **fără respectarea prevederilor legale**, a destinației fondurilor sau activelor obținute ori reținute din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei.
2. Schimbarea, **fără respectarea prevederilor legale**, a destinației unui folos legal obținut, dacă fapta are ca rezultat diminuarea ilegală a resurselor din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei;

Exemplu:

Contractul de finanțare a realizării unei infrastructuri rutiere încheiat între o instituție publică (A) și un executant privat (B) prevedea, între altele, că A va face plăți în avans către B **„în vederea mobilizării, proiectării și execuției lucrărilor”** și că aceste plăți sunt guvernate de prevederile HG nr. 264/2003 privind stabilirea acțiunilor și categoriilor de cheltuieli, criteriilor, procedurilor și limitelor pentru efectuarea de plăți în avans din fonduri publice . Potrivit art. 5 alin. 2 din HG „*Sub sancțiunea solicitării de daune-interese, **beneficiarul de avans nu are dreptul de a utiliza avansul în alt scop decât cel pentru care a fost destinat, potrivit contractului încheiat***”.

Conform contractului, instituția A a acordat executantului B un avans în valoare de 15% din valoarea contractului. Verificările ulterioare, generate de faptul că executantul nu avansa cu realizarea infrastructurii invocând motive financiare, au relevat că acesta folosisese pentru proiect doar 3% din avansul primit, restul fiind cheltuit în alte scopuri (achiziție mașini, deplasări în străinătate, închirieri avioane). Întrucât acesta depusese și documente false pentru a justifica utilizarea avansului (facturi, situații de lucrări) în sarcina lui s-au reținut atât infracțiunea prevăzută de **art. 18¹ alin. 1** cât și cea de la **art. 18² alin. 1**, ambele din **Legea nr. 78/2000**.

Art. 18³ DIMINUAREA ILEGALĂ A RESURSELOR

1. Folosirea sau prezentarea de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat **diminuarea ilegală a resurselor** ce trebuie virate către bugetul general al Uniunii Europene sau către bugetele administrate de aceasta ori în numele ei.
2. Cu pedeapsa prevăzută la alin. (1) se sancționează omisiunea de a furniza, cu știință, datele cerute potrivit legii, dacă fapta are ca rezultat diminuarea ilegală a resurselor ce trebuie virate către bugetul general al Uniunii Europene sau către bugetele administrate de aceasta ori în numele ei.

Bugetul UE este finanțat din diferite categorii de surse precum:

- **resurse proprii tradiționale** (75 % din contravaloarea taxelor vamale colectate);
- **resursa bazată pe TVA** (provine din aplicarea unei rate uniforme (0,3 %) asupra unei baze impozabile a TVA- ului plafonată la 50% din VNB pentru fiecare țară);
- **resursa bazată pe VNB;**
- **contribuțiile naționale bazate pe cantitatea de deșeuri de ambalaje din plastic nereciclate** generate de un stat membru.

Întrucât taxele vamale reprezintă un venit direct (colectat și vărsat) la bugetul UE, sustragerea de la plata acestora reprezintă faptă ce intră și sub incidența **art. 18³ alin. 1 din Legea 78/2000**.

Astfel, o serie de tipuri de fraude vamale precum: prezentarea la autoritatea vamală a unor documente nereale sau falsificate, ascunderea originii mărfurilor importate, încadrarea intenționată sub alt cod tarifar, vor realiza conținutul atât pentru infracțiunile din Codul vamal (art. 272 și art. 273 din Legea nr. 86/20026), cât și pentru infracțiunea prevăzută de art. **18³ alin. 1 din Legea nr. 78/2000**, aflate în concurs formal (art. 38 alin. 2 din Codul penal).

Art. 18⁴ TENTATIVA

Tentativa infracțiunilor prevăzute la art. 18¹ - 18⁴ se pedepsește.

Art. 32 alin. 1 Cod penal

Tentativa constă în punerea în executare a intenției de a săvârși infracțiunea, executare care a fost însă întreruptă sau nu și-a produs efectul.

Exemplu:

Beneficiarul unei finanțări UE nerambursabile depune la AM o cerere de plată ce cuprinde documente false, însă plata aferentă acestora nu se realizează, deoarece funcționarii o blochează ca urmare a descoperirii caracterului fals al documentelor depuse.

Există tentativă ori de câte ori consumarea infracțiunii, respectiv obținerea/reținerea pe nedrept de fonduri sau active UE nu se realizează, deși autorul a efectuat toate demersurile în acest sens.

Art. 18⁵ NEGLIJENȚA CARE PREJUDICIAZĂ INTERESELE FINANCIARE ALE UNIUNII EUROPENE

Încălcarea **din culpă** de către directorul, administratorul sau persoana cu atribuții de decizie ori de control în cadrul unui operator economic a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau îndeplinirea ei defectuoasă, dacă fapta a avut ca rezultat săvârșirea de către o persoană care se află în subordinea sa și care a acționat în numele acelui operator economic a uneia dintre infracțiunile prevăzute la art. 18 ind. 1 - 18 ind. 3 sau săvârșirea unei infracțiuni de corupție ori de spălare a banilor în legătură cu fondurile Uniunii Europene.

Art. 16 – Cod penal – Vinovăția

Alin. 4 Fapta este săvârșită din **culpă**, când făptuitorul:

a - **prevede rezultatul faptei sale, dar nu-l acceptă, socotind fără temei că el nu se va produce** (culpa cu prevedere);

Exemplu:

Un director, care are atribuția explicită de a verifica, inclusiv sub aspectul conținutului, documentele pentru decontare, observă faptul că un document relevant (informațiile referitoare la un expert cheie) nu este conform cu realitatea, realizează posibilitatea depunerii sale în aceste condiții și a obținerii pe nedrept de fonduri UE, însă, deși la nivel subiectiv (mental) nu este de acord cu acest lucru, nu rectifică înscrisul, socotind în mod eronat că cei doi angajați cu experiență, care se vor ocupa efectiv de verificarea, organizarea și depunerea documentației, vor descoperi acel document și îl vor rectifica sau înlătura, fapt care nu se întâmplă, întrucât cei doi erau implicați în realizarea și depunerea acelui document fals.

Art. 16 – Cod penal – Vinovăția

Alin. 4 Fapta este săvârșită din **culpă**, când făptuitorul:

b - nu prevede rezultatul faptei sale, deși trebuia și putea să-l prevadă. (culpa simplă – fără prevedere).

Exemplu:

Un director, care are atribuția explicită de a verifica, inclusiv sub aspectul conținutului, documentele pentru decontare, nu își îndeplinește obligația și, prin urmare, nu constată existența unor înscrisuri false, relevante pentru efectuarea plăților, înscrisuri care vor fi depuse la plată de către angajați din subordinea sa, interesați să fraudeze fondurile UE.

DLAF LUPTA
ANTIFRAUDA
FIGHT
AGAINST FRAUD

DEPARTAMENTUL PENTRU
LUPTA ANTIFRAUDĂ – DLAF

Vă mulțumesc!

Lucian LICĂ, consilier, Direcția control
Departamentul pentru lupta antifraudă - DLAF,
GUVERNUL ROMÂNIEI

Adresa: B-dul Regina Elisabeta nr. 3, sector 3, București, cod poștal: 030015

E-mail: lucian.lica@antifrauda.gov.ro

Site Web: www.antifrauda.gov.ro

Tel.: 021.318.11.85 / int.: 15

Fax: 021.312.10.05